

శ్రీః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

శ్రీమద్వాల్మీకీయరామాయణం

॥ సుందరకాండం ॥

అష్టపంచాశః సర్గః

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan of śrīraṅgam

*This was typeset using L^AT_EX, skt, Itrans, and the **Tikanna** font.

శ్రీః
శ్రీసీతారామాభ్యాం నమః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
॥ సుందరకాండం ॥
అష్టపంచాశః సర్గః

జాంబవతా పృష్టేన హనుమతా స్వకీయలంకాయాత్రాసంబంధిసంపూర్ణవృత్తస్య
శ్రావణం

తతస్తస్య గిరేః శృంగే మహేంద్రస్య మహాబలాః |
హనుమత్ప్రముఖాః ప్రీతిం హరయో జగ్మురుత్తమాం || 5.58.1 ||

ప్రీతిమత్సూపవిష్టేషు వానరేషు మహాత్మసు |
తం తతః ప్రీతిసంహృష్టః ప్రీతియుక్తం మహాకపిం || 5.58.2 ||

జాంబవాన్ కార్యవృత్తాంతమప్సృచ్ఛదనిలాత్మజం |
కథం దృష్టా త్వయా దేవీ కథం వా తత్ర వర్తతే || 5.58.3 ||

తస్యాం చాపి కథం వృత్తః క్రూరకర్మా దశాననః |
తత్త్వతః సర్వమేతన్నః ప్రబ్రూహి త్వం మహాకపే || 5.58.4 ||

సమూర్గితా కథం దేవీ కిం చ సా ప్రత్యభాషత |
శ్రుతార్థాశ్చింతయిష్యామో భూయః కార్యవినిశ్చయం || 5.58.5 ||

యశ్చార్థస్తత్ర వక్తవ్యో గతైరస్మాభిరాత్మవాన్ |
రక్షితవ్యం చ యత్తత్ర తద్ భవాన్ వ్యాకరోతు నః || 5.58.6 ||

స నియుక్తస్తతస్తేన సంప్రహృష్టతనూరుహాః |
నమస్యై శిరసా దేవ్యై సీతాయై ప్రత్యభాషత || 5.58.7 ||

ప్రత్యక్షమేవ భవతాం మహేంద్రాగ్రాత్ ఖమాప్లుతః |
ఉదధేర్దక్షిణం పారం కాంక్షమాణః సమాహితః || 5.58.8 ||

గచ్ఛతశ్చ హి మే ఘోరం విఘ్నరూపమివాభవత్ |
కాంచనం శిఖరం దివ్యం పశ్యామి సుమనోహరం || 5.58.9 ||

స్థితం పంథానమావృత్య మేనే విఘ్నం చ తం నగం |
ఉపసంగమ్య తం దివ్యం కాంచనం నగముత్తమం || 5.58.10 ||

కృతా మే మనసా బుద్ధిరేత్తవ్యోఽయం మయేతి చ |
ప్రహతస్య మయా తస్య లాంగూలేన మహాగిరేః || 5.58.11 ||

శిఖరం సూర్యసంకాశం వ్యశీర్యత సహస్రధా |
వ్యవసాయం చ తం బుద్ధ్వా స హోవాచ మహాగిరిః || 5.58.12 ||

పుత్రేతి మధురాం వాణీం మనః ప్రహ్లాదయన్నివ |
పితృవ్యం చాపి మాం విద్ధి సఖాయం మాతరిశ్వనః || 5.58.13 ||

మైనాకమితి విఖ్యాతం నివసంతం మహోదధౌ |
పక్షవంతః పురా పుత్ర బభూవుః పర్వతోత్తమాః || 5.58.14 ||

ఛందతః పృథివీం చేరుర్బాధమానాః సమంతతః |
శ్రుత్వా నగానాం చరితం మహేంద్రః పాకశాసనః || 5.58.15 ||

వజ్రేణ భగవాన్ పక్షా చిచ్ఛదైషాం సహస్రశః |
అహం తు మోచితస్తస్మాత్ తవ పిత్రా మహాత్మనా || 5.58.16 ||

మారుతేన తదా వత్స ప్రక్షిప్తో వరుణాలయే |
రాఘవస్య మయా సాహ్యే వర్తితవ్యమరిందమ || 5.58.17 ||

రామో ధర్మభృతాం శ్రేష్ఠో మహేంద్రసమవిక్రమః |
ఏతచ్ఛ్రుత్వా మయా తస్య మైనాకస్య మహాత్మనః || 5.58.18 ||

కార్యమావేద్య తు గిరేరుద్ధతం వై మనో మమ ।
తేన చాహమనుజ్ఞాతో మైనాకేన మహాత్మనా ॥ 5.58.19 ॥

స చాప్యంతర్హితః శైలో మానుషేణ వపుష్మతా ।
శరీరేణ మహాశైలః శైలేన చ మహోదధౌ ॥ 5.58.20 ॥

ఉత్తమం జవమాస్థాయ శేషమధ్వానమాస్థితః ।
తతోఽహం సుచిరం కాలం జవేనాభ్యగమం పథి ॥ 5.58.21 ॥

తతః పశ్యామ్యహం దేవీం సురసాం నాగమాతరం ।
సముద్రమధ్యే సా దేవీ వచనం చేదమబ్రవీత్ ॥ 5.58.22 ॥

మమ భక్ష్యః ప్రదిష్టస్త్వమమర్హైర్హరిసత్తమ ।
తతస్త్వాం భక్షయిష్యామి విహితస్త్వం హి మే సురైః ॥ 5.58.23 ॥

ఏవముక్తః సురసయా ప్రాంజలిః ప్రణతః స్థితః ।
వివర్ణవదనో భూత్వా వాక్యం చేదముదీరయం ॥ 5.58.24 ॥

రామో దాశరథిః శ్రీమాన్ ప్రవిష్టో దండకావనం ।
లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా సీతయా చ పరంతపః ॥ 5.58.25 ॥

తస్య సీతా హృతా భార్యా రావణేన దురాత్మనా ।
తస్యాః సకాశం దూతోఽహం గమిష్యే రామశాసనాత్ ॥ 5.58.26 ॥

కర్తుమర్హసి రామస్య సాహాయ్యం విషయే సతీ ।
అథవా మైథిలీం దృష్ట్వా రామం చాక్లిష్టకారిణం ॥ 5.58.27 ॥

ఆగమిష్యామి తే వక్త్రం సత్యం ప్రతిశృణోమి తే ।
ఏవముక్తా మయా సా తు సురసా కామరూపిణీ ॥ 5.58.28 ॥

అబ్రవీన్నాతివర్తేత కశ్చిదేష వరో మమ ।
ఏవముక్తః సురసయా దశయోజనమాయతః ॥ 5.58.29 ॥

తతోఽర్థగుణవిస్తారో బభూవాహం క్షణేన తు |
మత్ప్రమాణాధికం చైవ వ్యాదితం తు ముఖం తయా || 5.58.30 ||

తద్ దృష్ట్వా వ్యాదితం త్వాస్యం స్రాస్వం హ్యకరవం పునః |
తస్మిన్ ముహూర్తే చ పునర్బభూవాంగుష్ఠసమ్మితః || 5.58.31 ||

అభిపత్యాశు తద్వక్త్రం నిర్గతోఽహం తతః క్షణాత్ |
అబ్రవీత్ సురసా దేవీ స్వేన రూపేణ మాం పునః || 5.58.32 ||

అర్థసిద్ధౌ హరిశ్రేష్ఠ గచ్ఛ సౌమ్య యథాసుఖం |
సమానయ చ వైదేహీం రాఘవేణ మహాత్మనా || 5.58.33 ||

సుఖీ భవ మహాబాహో ప్రీతాస్మి తవ వానర |
తతోఽహం సాధుసాధ్వీతి సర్వభూతైః ప్రశంసితః || 5.58.34 ||

తతోఽంతరిక్షం విపులం ప్లతోఽహం గరుడో యథా |
చాయా మే నిగృహీతా చ న చ పశ్యామి కించన || 5.58.35 ||

సోఽహం విగతవేగస్తు దిశో దశ విలోకయన్ |
న కించిత్ తత్ర పశ్యామి యేన మే విహితా గతిః || 5.58.36 ||

అథ మే బుద్ధిరుత్పన్నా కిం నామ గగనే మమ |
ఈదృశో విఘ్న ఉత్పన్నో రూపమత్ర న దృశ్యతే || 5.58.37 ||

అథోభాగే న మే దృష్టిః శోచతః పతితా తదా |
తత్రాద్రాక్షమహం భీమాం రాక్షసీం సలిలేశయాం || 5.58.38 ||

ప్రహస్య చ మహానాదముక్తోఽహం భీమయా తయా |
అవస్థితమసంభ్రాంతమిదం వాక్యమశోభనం || 5.58.39 ||

క్వాసి గంతా మహాకాయ క్షుధితాయా మమేప్పితః |
భక్షః ప్రీణయ మే దేహం చిరమాహారవర్జితం || 5.58.40 ||

బాధమిత్యేవ తాం వాణీం ప్రత్యగృహ్ణోమహం తతః |
ఆస్యప్రమాణాదధికం తస్యాః కాయమపూరయం || 5.58.41 ||

తస్యాశ్చాస్యం మహద్ భీమం వర్ధతే మమ భక్షణే |
న తు మాం సా ను బుబుధే మమ వా వికృతం కృతం || 5.58.42 ||

తతోఽహం విపులం రూపం సంక్షిప్య నిమిషాంతరాత్ |
తస్యా హృదయమాదాయ ప్రపతామి నభఃస్థలం || 5.58.43 ||

సా విస్మష్టభుజా భీమా పపాత లవణాంభసి |
మయా పర్వతసంకాశా నికృత్తహృదయా సతీ || 5.58.44 ||

శృణోమి ఖగతానాం చ వాచః సౌమ్యా మహాత్మనాం |
రాక్షసీ సింహికా భీమా క్షిప్రం హనుమతా హతా || 5.58.45 ||

తాం హత్వా పునరేవాహం కృత్యమాత్యయికం స్మరన్ |
గత్వా చ మహదధ్వానం పశ్యామి నగమండితం || 5.58.46 ||

దక్షిణం తీరముదధేర్లంకా యత్ర గతా పురీ |
అస్తం దినకరే యాతే రక్షసాం నిలయం పురీం || 5.58.47 ||

ప్రవిష్టోఽహమవిజ్ఞాతో రక్షోభిర్భీమవిక్రమైః |
తత్ర ప్రవిశతశ్చాపి కల్పాంతఘనసప్రభా || 5.58.48 ||

అట్టహాసం విముంచంతీ నారీ కాపు్యత్థితా పురః |
జిఘాంసంతీం తతస్తాం తు జ్వలదగ్నిశిరోరుహాం || 5.58.49 ||

సవ్యముష్టిప్రహారేణ పరాజిత్య సుభైరవాం |
ప్రదోషకాలే ప్రవిశం భీతయాహం తయోదితః || 5.58.50 ||

అహం లంకాపురీ వీర నిర్జితా విక్రమేణ తే |
యస్మాత్ తస్మాద్ విజేతాసి సర్వరక్షాన్యశేషతః || 5.58.51 ||

తత్రాహం సర్వరాత్రం తు విచరంజనకాత్మజాం |
రావణాంతఃపురగతో న చాపశ్యం సుమధ్యమాం || 5.58.52 ||

తతః సీతామపశ్యంస్తు రావణస్య నివేశనే |
శోకసాగరమాసాద్య న పారముపలక్షయే || 5.58.53 ||

శోచతా చ మయా దృష్టం ప్రాకారేణాభినంవృతం |
కాంచనేన వికృష్టేన గృహోపవనముత్తమం || 5.58.54 ||

సప్రాకారమవప్లుత్య పశ్యామి బహుపాదపం |
అశోకవనికామధ్యే శింశపాపాదపో మహీఁ || 5.58.55 ||

తమారుహ్య చ పశ్యామి కాంచనం కదలీవనం |
అదూరాచ్చింశపావృక్షాత్ పశ్యామి వరవర్ణినీం || 5.58.56 ||

శ్యామాం కమలపత్రాక్షీముపవాసకృశాననాం |
తదేకవాసఃసంవీతాం రజోధ్వస్తశిరోరుహీం || 5.58.57 ||

శోకసంతాపదీనాంగీం సీతాం భర్తృహితే స్థితాం |
రాక్షసీభిర్విరూపాభిః క్రూరాభిరభినంవృతాం || 5.58.58 ||

మాంసశోణితభక్ష్యాభిర్వాప్తీభిర్హరిణీం యథా |
సా మయా రాక్షసీమధ్యే తర్జ్యమానా ముహుర్ముహుః || 5.58.59 ||

ఏకవేణీధరా దీనా భర్తృచింతాపరాయణా |
భూమిశయ్యా వివర్ణాంగీ పద్మినీవ హిమాగమే || 5.58.60 ||

రావణాద్ వినివృత్తార్థా మర్తవ్యే కృతనిశ్చయా |
కథంచిన్మృగశావాక్షీ తూర్ణమాసాదితా మయా || 5.58.61 ||

తాం దృష్ట్వా తాదృశిం నారీం రామపత్నీం యశస్వినిం |
తత్రైవ శింశపావృక్షే పశ్యన్నహమవస్థితః || 5.58.62 ||

తతో హాలహాలాశబ్దం కాంచీనూపురమిశ్రితం |
శృణోమ్యధికగంభీరం రావణస్య నివేశనే || 5.58.63 ||

తతోఽహం పరమోద్విగ్నః స్వరూపం ప్రత్యసంహరం |
అహం చ శింశపావృక్షే పక్షివ గహనే స్థితః || 5.58.64 ||

తతో రావణదారాశ్చ రావణశ్చ మహాబలః |
తం దేశమనుసంప్రాప్తో యత్ర సీతాభవత్ స్థితా || 5.58.65 ||

తం దృష్ట్వాథ వరారోహః సీతా రక్షోగణేశ్వరం |
సంకుచ్యోరూ స్తనౌ పీనౌ బాహుభ్యాం పరిరభ్య చ || 5.58.66 ||

విత్రస్తాం పరమోద్విగ్నాం వీక్ష్యమాణామితస్తతః |
త్రాణం కించిదపశ్యంతీం వేపమానాం తపస్వినీం || 5.58.67 ||

తామువాచ దశగ్రీవః సీతాం పరమదుఃఖితాం |
అవాక్షిరాః ప్రపతితో బహుమన్యస్వ మామితి || 5.58.68 ||

యది చేత్త్వం తు మాం దర్పన్నాభినందసి గర్వితే |
ద్విమాసానంతరం సీతే పాస్యామి రుధిరం తవ || 5.58.69 ||

ఏతచ్ఛ్చిత్వా వచస్తస్య రావణస్య దురాత్మనః |
ఉవాచ పరమక్రుద్ధా సీతా వచనముత్తమం || 5.58.70 ||

రాక్షసాధమ రామస్య భార్యామమితతేజసః |
ఇక్ష్యాకువంశనాథస్య స్నుషాం దశరథస్య చ || 5.58.71 ||

అవాచ్యం వదతో జిహ్వా కథం న పతితా తవ |
కింస్విదీర్ష్యం తవానార్య యో మాం భర్తురసన్నిధౌ || 5.58.72 ||

అపహృత్యాగతః పాప తేనాదృష్టో మహాత్మనా |
న త్వం రామస్య సదృశో దాస్యేఽప్యస్య న యుజ్యసే || 5.58.73 ||

అజేయః సత్యవాక్ శూరో రణశ్లాఘీ చ రాఘవః |
జానక్యా పరుషం వాక్యమేవముక్తో దశాననః || 5.58.74 ||

జజ్జ్వాల సహసా కోపచ్చితాస్థ ఇవ పావకః |
వివృత్య నయనే క్రూరే ముష్టిముద్యమ్య దక్షిణం || 5.58.75 ||

మైథిలీం హంతుమారబ్ధః స్త్రీభిర్హాకృతం తదా |
స్త్రీణాం మధ్యాత్ సముత్పత్య తస్య భార్యా దురాత్మనః || 5.58.76 ||

వరా మందోదరీ నామ తయా స ప్రతిషేధితః |
ఉక్తశ్చ మధురాం వాణీం తయా స మదనార్ధితః || 5.58.77 ||

సీతయా తవ కిం కార్యం మహేంద్రసమవిక్రమ |
మయా సహ రమస్వాద్య మద్విశిష్టా న జానకీ || 5.58.78 ||

దేవగంధర్వకన్యాభిర్యక్షకన్యాభిరేవ చ |
సార్థం ప్రభో రమస్వేతి సీతయా కిం కరిష్యసి || 5.58.79 ||

తతస్తాభిః సమేతాభిర్నారీభిః స మహాబలః |
ఉత్థాప్య సహసా నీతో భవనం స్వం నిశాచరః || 5.58.80 ||

యాతే తస్మిన్ దశగ్రీవే రాక్షసోఽవికృతాననాః |
సీతాం నిర్భర్త్యమామాసుర్వాక్యైః క్రూరైః సుదారుణైః || 5.58.81 ||

తృణవద్ భాషితం తాసాం గణయామాస జానకీ |
గర్జితం చ తథా తాసాం సీతాం ప్రాప్య నిరర్థకం || 5.58.82 ||

వృథా గర్జితనిశ్చేష్టా రాక్షస్యః పిశితాశనాః |
రావణాయ శశంసుస్తాః సీతావ్యవసితం మహత్ || 5.58.83 ||

తతస్తాః సహితాః సర్వా విహతాశా నిరుద్యమాః |
పరిక్లిశ్య సమస్తాస్తా నిద్రావశముపాగతాః || 5.58.84 ||

తాసు చైవ ప్రసుప్తాసు సీతా భర్తృహితే రతా |
విలప్య కరుణం దీనా ప్రశుశోచ సుదుఃఖితా || 5.58.85 ||

తాసాం మధ్యాత్ సముత్థాయ త్రిజటా వాక్యమబ్రవీత్ |
ఆత్మానం ఖాదత క్షిప్రం న సీతామసితేక్షణాం || 5.58.86 ||

జనకస్యాత్మజాం సాధీం స్నుషాం దశరథస్య చ |
స్వప్నో హ్యద్య మయా దృష్టో దారుణో రోమహర్షణః || 5.58.87 ||

రక్షసాం చ వినాశాయ భర్తురస్యా జయాయ చ |
అలమస్మాక పరిత్రాతుం రాఘవాద్ రాక్షసీగణం || 5.58.88 ||

అభియాచామ వైదేహీమేతద్ధి మమ రోచతే |
యస్యా హ్యేవంవిధః స్వప్నో దుఃఖితాయాః ప్రదృశ్యతే || 5.58.89 ||

సా దుఃఖైర్వివిధైర్ముక్తా సుఖమాప్నోత్యనుత్తమం |
ప్రణిపాతప్రసన్నా హి మైథిలీ జనకాత్మజా || 5.58.90 ||

అలమేషా పరిత్రాతుం రాక్షస్యో మహతో భయాత్ |
తతః సా హ్రీమతీ బాలా భర్తుర్విజయహర్షితా || 5.58.91 ||

అవోచద్ యది తత్ తథ్యం భవేయం శరణం హి వః |
తాం చాహం తాదృశీం దృష్ట్వా సీతాయా దారుణాం దశాం || 5.58.92 ||

చింతయామాస విశ్రాంతో న చ మే నిర్వృతం మనః |
సంభాషణార్థే చ మయా జానక్యాశ్చింతితో విధిః || 5.58.93 ||

ఇక్షావకుకులవంశస్తు స్తుతో మమ పురస్కృతః |
శ్రుత్వా తు గదితాం వాచం రాజర్షిగణభూషితాం || 5.58.94 ||

ప్రత్యభాషత మాం దేవీ బాహ్నేః పిహితలోచనా |
కస్త్వం కేన కథం చేహ ప్రాప్తో వానరపుంగవ || 5.58.95 ||

కా చ రామేణ తే ప్రీతిస్తన్నే శంసితమర్హసి |
తస్యాస్తద్ వచనం శ్రుత్వా అహమప్యబ్రువం వచః || 5.58.96 ||

దేవి రామస్య భర్తుస్తే సహాయో భీమవిక్రమః |
సుగ్రీవో నామ విక్రాంతో వానరేంద్రో మహాబలః || 5.58.97 ||

తస్య మాం విద్ధి భృత్యం త్వం హనూమంతమిహాగతం |
భర్తా సంప్రహితస్తుభ్యం రామేణాక్లిష్టకర్మణా || 5.58.98 ||

ఇదం తు పురుషవ్యాఘ్రః శ్రీమాన్ దాశరథిః స్వయం |
అంగులీయమభిజ్ఞానమదాత్ తుభ్యం యశస్విని || 5.58.99 ||

తదిచ్ఛామి త్వయాజ్ఞప్తం దేవి కిం కరవాణ్యహం |
రామలక్ష్మణయోః పార్శ్వం నయామి త్వాం కిముత్తరం || 5.58.100 ||

ఏతచ్ఛ్చిత్వా విదిత్వా చ సీతా జనకనందినీ |
ఆహ రావణముత్పాట్య రాఘవో మాం నయత్వితీ || 5.58.101 ||

ప్రణమ్య శిరసా దేవీమహామార్యామనిందితాం |
రాఘవస్య మనోహ్లాదమభిజ్ఞానమయాచిషం || 5.58.102 ||

అథ మామబ్రవీత్ సీతా గృహ్యతామయముత్తమః |
మణిర్యేన మహాబాహూ రామస్త్యాం బహు మన్యతే || 5.58.103 ||

ఇత్యుక్త్వా తు వరారోహో మణిప్రవరముత్తమం |
ప్రాయచ్ఛత్ పరమోద్విగ్నా వాచా మాం సందిదేశ హా || 5.58.104 ||

తతస్తస్యై ప్రణమ్యాహం రాజపుత్ర్యై సమాహితః |
ప్రదక్షిణం పరిక్రామమిహాభ్యుద్గతమానసః || 5.58.105 ||

ఉత్తరం పునరేవాహ నిశ్చిత్వ మనసా తదా |
హనూమన్ మమ వృత్తాంతం వక్తుమర్హసి రాఘవే || 5.58.106 ||

యథా శ్రుత్వైవ నచిరాత్ తావుభౌ రామలక్ష్మణౌ |
సుగ్రీవసహితౌ వీరాపుపేయాతాం తథా కురు || 5.58.107 ||

యదన్యథా భవేదేతద్ ద్వా మాసౌ జీవితం మమ |
న మాం ద్రక్ష్యతి కాకుత్స్థో మ్రియే సాహమనాథవత్ || 5.58.108 ||

తచ్ఛ్చ్రుత్వా కరుణం వాక్యం క్రోధో మామభ్యవర్తత |
ఉత్తరం చ మయా దృష్టం కార్యశేషమనంతరం || 5.58.109 ||

తతోఽవర్ధత మే కాయస్తదా పర్వతసన్నిభః |
యుద్ధాకాంక్షీ వనం తస్య వినాశయితుమారభే || 5.58.110 ||

తద్ భగ్నం వనఖండం తు భ్రాంతత్రస్తమృగద్విజం |
ప్రతిబుద్ధ్య నిరీక్షంతే రాక్షసోఽవికృతాననాః || 5.58.111 ||

మాం చ దృష్ట్వా వనే తస్మిన్ సమాగమ్య తతస్తతః |
తాః సమభ్యాగతాః క్షిప్రం రావణాయాచచక్షిరే || 5.58.112 ||

రాజన్ వనమిదం దుర్గం తవ భగ్నం దురాత్మనా |
వానరేణ హ్యవిజ్ఞాయ తవ వీర్యం మహాబలం || 5.58.113 ||

తస్య దుర్బుద్ధితా రాజంస్తవ విప్రియకారిణః |
వధమాజ్ఞాపయ క్షిప్రం యథాసౌ న పునర్వ్రజేత్ || 5.58.114 ||

తచ్ఛ్చ్రుత్వా రాక్షసేంద్రేణ విస్మృష్టా బహుదుర్జయాః |
రాక్షసాః కింకరా నామ రావణస్య మనోఽనుగాః || 5.58.115 ||

తేషామశీతిసాహస్రం శూలముద్గరపాణినాం |
మయా తస్మిన్ వనోద్దేశే పరిఘేణ నిఘాదితం || 5.58.116 ||

తేషాం తు హతశిష్టా యే తే గత్వా లఘువిక్రమాః |
నిహతం చ మయా సైన్యం రావణాయాచచక్షిరే || 5.58.117 ||

తతో మే బుద్ధిరుత్పన్నా చైత్యప్రాసాదముత్తమం |
తత్రస్థాఞ్ రాక్షసాఞ్ హత్వా శతం స్తంభేన వై పునః || 5.58.118 ||

లలామభూతో లంకాయాః మయా విధ్వంసితో రుషా |
తతః ప్రహస్తస్య సుతం జంబుమాలినమాదిశత్ || 5.58.119 ||

రాక్షసైర్బహుభిః సార్థం ఘోరరూపైర్భయానకైః |
తమహం బలసంపన్నం రాక్షసం రణకోవిదం || 5.58.120 ||

పరిఘేణాతిఘోరేణ సూదయామి సహోనుగం |
తచ్ఛ్రీత్వా రాక్షసేంద్రస్తు మంత్రిపుత్రాఞ్ మహోబలాఞ్ || 5.58.121 ||

పదాతిబలసంపన్నాఞ్ ప్రేషయామాస రావణః |
పరిఘేణైవ తాఞ్ సర్వాఞ్ నయామి యమసాదనం || 5.58.122 ||

మంత్రిపుత్రాఞ్ హతాంఘ్రత్వా సమరే లఘువిక్రమాఞ్ |
పంచ సేనాగ్రగాంఢూరాఞ్ ప్రేషయామాస రావణః || 5.58.123 ||

తానహం సహసైన్యాఞ్ పై సర్వానేవాభ్యసూదయం |
తతః పునర్దశగ్రీవః పుత్రమక్షం మహోబలం || 5.58.124 ||

బహుభీ రాక్షసైః సార్థం ప్రేషయామాస సంయుగే |
తం తు మందోదరీపుత్రం కుమారం రణపండితం || 5.58.125 ||

సహసా ఖం సముద్యంతం పాదయోశ్చ గృహీతవాఞ్ |
తమాసీనం శతగుణం భ్రామయిత్వా వ్యపేషయం || 5.58.126 ||

తమక్షమాగతం భగ్నం నిశమ్య స దశాననః |
తతశ్చేంద్రజితం నామ ద్వితీయం రావణః సుతం || 5.58.127 ||

వ్యాదిదేశ సుసంక్రుద్ధో బలినం యుద్ధదుర్మదం |
తచ్ఛాప్యహం బలం సర్వం తం చ రాక్షసపుంగవం || 5.58.128 ||

నష్టౌజసం రణే కృత్వా పరం హరముపాగతః |
మహతాపి మహాబాహుః ప్రత్యయేన మహాబలః || 5.58.129 ||

ప్రహితో రావణేనైష సహ వీరైర్మదోద్ధతైః |
సోఽవిషహ్యం హి మాం బుద్ధ్వా స్వసైన్యం చావమర్దితం || 5.58.130 ||

బ్రహ్మణోఽస్త్రేణ స తు మాం ప్రబద్ధ్వా చాతివేగినః |
రజ్జుభిశ్చాపి బద్ధంతి తతో మాం తత్ర రాక్షసాః || 5.58.131 ||

రావణస్య సమీపం చ గృహీత్వా మాముపాగమత్ |
దృష్ట్వా సంభాషితశ్చాహం రావణేన దురాత్మనా || 5.58.132 ||

పృష్టశ్చ లంకాగమనం రాక్షసానాం చ తం వధం |
తత్సర్వం చ రణే తత్ర సీతార్థముపజల్పితం || 5.58.133 ||

తస్యాస్తు దర్శనాకాంక్షీ ప్రాప్తస్త్వద్భవనం విభో |
మారుతస్యారసః పుత్రో వానరో హనుమానహం || 5.58.134 ||

రామదూతం చ మాం విద్ధి సుగ్రీవసచివం కపిం |
సోఽహం దౌత్యేన రామస్య త్వత్సకాశమిహాగతః || 5.58.135 ||

శృణు చాపి సమాదేశం యదహం ప్రబ్రవీమి తే |
రాక్షసేశ హరీశస్త్వం వాక్యమాహ సమాహితం || 5.58.136 ||

సుగ్రీవశ్చ మహాభాగాః స త్వాం కౌశలమబ్రవీత్ |
ధర్మార్థకామసహితం హితం పథ్యమువాచ హం || 5.58.137 ||

వసతో ఋష్యమూకే మే పర్వతే విపులద్రుమే |
రాఘవో రణవిక్రాంతో మిత్రత్వం సముపాగతః || 5.58.138 ||

తేన మే కథితం రాజన్ భార్యా మే రక్షసా హృతా |
తత్ర సాహాయ్యహేతోర్మే సమయం కర్తుమర్హసి || 5.58.139 ||

వాలినా హృతరాజ్యేన సుగ్రీవేణ సహ ప్రభుః |
చక్రేఽగ్నిసాక్షికం సఖ్యం రాఘవః సహలక్ష్మణః || 5.58.140 ||

తేన వాలినమాహత్య శరేణైకేన సంయుగే |
వానరాణాం మహారాజః కృతః సంప్లవతాం ప్రభుః || 5.58.141 ||

తస్య సాహాయ్యమస్మాభిః కార్యం సర్వాత్మనా త్విహా |
తేన ప్రస్థాపితస్తుభ్యం సమీపమిహ ధర్మతః || 5.58.142 ||

క్షిప్రమానీయతాం సీతా దీయతాం రాఘవస్య చ |
యావన్న హరయో వీరా విధమంతి బలం తవ || 5.58.143 ||

వానరాణాం ప్రభావోఽయం న కేన విదితః పురా |
దేవతానాం సకాశం చ యే గచ్ఛంతి నిమంత్రితాః || 5.58.144 ||

ఇతి వానరరాజస్త్వామాహేత్యభిహితో మయా |
మామైక్షత తతో రుష్టశ్చక్షుషా ప్రదహన్నివ || 5.58.145 ||

తేన వధోఽహమాజ్ఞాప్తో రక్షసా రౌద్రకర్మణా |
మత్ప్రభావమవిజ్ఞాయ రావణేన దురాత్మనా || 5.58.146 ||

తతో విభీషణో నామ తస్య భ్రాతా మహామతిః |
తేన రాక్షసరాజశ్చ యాచితో మమ కారణాత్ || 5.58.147 ||

నైవం రాక్షసశార్దూల త్యజ్యతామేష నిశ్చయః |
రాజశాస్త్రవ్యపేతో హి మార్గః సంలక్ష్యతే త్వయా || 5.58.148 ||

దూతవధ్యా న దృష్టా హి రాజశాస్త్రేషు రాక్షస |
దూతేన వేదితవ్యం చ యథాభిహితవాదినా || 5.58.149 ||

సుమహత్యపరాధేఽపి దూతస్యాతులవిక్రమ |
విరూపకరణం దృష్టం న వధోఽస్తి హి శాస్త్రతః || 5.58.150 ||

విభీషణేనైవముక్తో రావణః సందిదేశ తాన్ |
రాక్షసానేతదేవాద్య లాంగూలం దహ్యాతామితి || 5.58.151 ||

తతస్తస్య వచః శ్రుత్వా మమ పుచ్ఛం సమంతతః |
వేష్టితం శణవల్కైశ్చ పట్టైః కార్పాసకైస్తథా || 5.58.152 ||

రాక్షసాః సిద్ధసన్నాహోస్తతస్తే చండవిక్రమాః |
తదాదీప్యంత మే పుచ్ఛం హనంతః కాష్ఠముష్టిభిః || 5.58.153 ||

బద్ధస్య బహుభిః పాశైర్యంత్రితస్య చ రాక్షసైః |
న మే పీడాభవత్ కాచిద్ దిదృక్షోర్నగరీం దివా || 5.58.154 ||

తతస్తే రాక్షసాః శూరా బద్ధం మామగ్నిసంవృతం |
అఘోషయన్ రాజమార్గే నగరద్వారమాగతాః || 5.58.155 ||

తతోఽహం సుమహద్రూపం సంక్షిప్య పునరాత్మనః |
విమోచయిత్వా తం బంధం ప్రకృతిస్థః స్థితః పునః || 5.58.156 ||

ఆయనం పరిఘం గృహ్య తాని రక్షాంస్యసూదయం |
తతస్తన్నగరద్వారం వేగేన ప్లుతవానహం || 5.58.157 ||

పుచ్ఛేన చ ప్రదీప్తేన తాం పురీం సాట్టగోపురాం |
దహోమ్యహమసంభ్రాంతో యుగాంతాగ్నిరివ ప్రజాః || 5.58.158 ||

వినష్టా జానకీ వ్యక్తం న హ్యాదర్థః ప్రదృశ్యతే |
లంకాయాః కశ్చిదుద్దేశః సర్వా భస్మీకృతా పురీ || 5.58.159 ||

దహతా చ మయా లంకాం దగ్ధా సీతా న సంశయః |
రామస్య హి మహత్కార్యం మయేదం విఫలీకృతం || 5.58.160 ||

ఇతి శోకసమావిష్టశ్చింతామహముపాగతః |
తతోఽహం వాచమశ్రౌషం చారణానాం శుభాక్షరాం || 5.58.161 ||

జానకీ న చ దగ్ధేతి విస్మయోదంతభాషణాం ।

తతో మే బుద్ధిరుత్పన్నా శ్రుత్వా తామద్భుతాం గిరం ॥ 5.58.162 ॥

అదగ్ధా జానకీత్యేవ నిమిత్తైశ్చోపలక్షితం ।

దీప్యమానే తు లాంగూలే న మాం దహతి పావకః ॥ 5.58.163 ॥

హృదయం చ ప్రహృష్టం మే వాతాః సురభిగంధినః ।

తైర్నిమిత్తైశ్చ దృష్టార్జైః కారణైశ్చ మహోగుణైః ॥ 5.58.164 ॥

ఋషివాక్యైశ్చ దృష్టార్జైరభవం హృష్టమానసః ।

పునర్దృష్టా చ వైదేహీ విస్మృష్టశ్చ తయా పునః ॥ 5.58.165 ॥

తతః పర్వతమాసాద్య తత్రారిష్టమహం పునః ।

ప్రతిష్ఠవనమారేభే యుష్మద్దర్శనకాంక్షయా ॥ 5.58.166 ॥

తతః శ్వసనచంద్రార్కసిద్ధగంధర్వసేవితం ।

పంథానమహమాక్రమ్య భవతో దృష్టవానిహ ॥ 5.58.167 ॥

రాఘవస్య ప్రసాదేన భవతాం చైవ తేజసా ।

సుగ్రీవస్య చ కార్యార్థం మయా సర్వమనుష్ఠితం ॥ 5.58.168 ॥

ఏతత్ సర్వం మయా తత్ర యథావదుపపాదితం ।

తత్ర యన్న కృతం శేషం తత్ సర్వం క్రియతామితి ॥ 5.58.169 ॥

॥ ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండేఽష్టపంచాశః సర్గః ॥